

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 237. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801090416/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

SELVPORTRÆT

sværligheder alle andre har, plus dem der plager hans Kone og øvrige Familie; hans Sind og Tanke kan jo ikke fjerne sig fra hende som han er forenet med ved Ægteskabets snærende Lænke.

De undrer Dem over at jeg, som holder saa meget af Ensomhed og Ro, hellere vil bo i Byen end paa Landet. Men det er netop min Trang til Ro der holder mig fast i Hovedstaden, hvor jeg lever som en Eneboer. I Landsbyer og Provinsbyer plages man af Klikevævl, ondsindet Sladder og andre Ubehageligheder, som ikke forekommer saa ofte i de store Byer. Dér er man nemlig saa optaget af sit eget at man ikke saa tit stikker Næsen i andres Sager. Paa Landet giver den megen Frihed Folk Stof til Stridigheder og indbyrdes Drillerier.

Let raadner Vandet jo,
naar det forblir i Ro.

Det har jeg oplevet i den Egn hvor min Gaard ligger; dér maa jeg leve endnu mere forsigtigt end i selve Hovedstaden.

Jeg har altid været en Forkæmper for Tolerance, og af den Grund er jeg blevet skældt ud af nogle alt for strenge Teologer. De hænger endnu stivsindet ved Intolerancens Principper, som selv mere moderate Katolikker nu er bange for aabenlyst at forsvare. De mistænker mig for at gaa i Brechen for visse af vor Tids Mennesker, som efter hvad man mener, i Hemmelighed forkaster de hellige Ceremonier. Men lige siden jeg kom til Skels Aar og Alder har jeg ment at Tolerance var en sand kristen Dyd, som var i Overensstemmelse med Jesu Lære og den evangeliske Tros Læresætninger. Det fremgaar af forskellige Formaninger der findes rundt om i mine Værker fra de sidste tyve Aar. At fravige dette Princip er intet mindre end at undergrave den protestantiske Tros Grundvold og at udsætte os selv for de Angreb vi i sin Tid rettede mod Katolikkerne. Desuden bliver Jesu Morallære, som selv Religionens bitreste Fjender kalder fremragende, og som

DET TREDJE BREV

ingen vover saa meget som at mukke imod, urimelig og ringere end samtlige Filosoffers Lærdomme, hvis Skriftstedet compelle intrare – nød dem til at gaa ind – tages bogstaveligt.

Der er nogle der har fundet ét og andet frem i mine Skrifter som kan gøre Præsterne gale i Hovedet; og de mener derfor at jeg ikke er i Kridthuset hos Gejstligheden. Men dér tager de Fejl. For jeg viser Præsterne som Ordets Forkyndere al rimelig Ærbødighed. Hvis de er gode Mennesker synes jeg de har fortjent baade Ærbødighed og Kærlighed. Hvis de ikke er det, saa viser jeg dem alligevel Ærbødighed i det Ydre, fordi de beklæder et saa helligt Embede. Paa den Maade følger jeg en gammel Kones Eksempel. Da Præsten steg ned af Prædikestolen sagde hun til ham: »Tak for de fromme og reelle Leveregler De har givet os. Gud give at Deres Liv maa svare til Deres Lære!« Gott gebe Ihnen die Gnade, dass Sie Selbst darnach leben mögen. Jeg slutter mig heller ikke til dem der evindeligt skraaler mod Præsterne i den store Skuespillerstil og paastaar at deres Indtægter skal sættes ned. De skal efter min Mening have saa meget at de kan leve pænt og ordentligt af det. Man skal nemlig passe paa at de ikke paa Grund af Fattigdom skal blive til Grin som Tiggermunkene eller forfalde til ad anden Vej at skaffe sig Indtægter der er mindre hæderlige og ikke deres hellige Embede værdige. For hvis de bliver fattige og lever af Smuler fra andres Bord, kan de næppe yde hvad der skal ydes i deres Embede. – De Mennesker tager altsaa fejl der mener at jeg er Præstehader. Jeg undgaar bare dem som med Urette kalder sig hellige for at kunne skade ordentlige Mennesker paa deres gode Navn og Rygte. Men tilbage til Sagen.

Der er ogsaa nogle som bebrejder mig at jeg ikke har talt ærbødigt nok om Universiteterne og de lærde Selskaber. Det var især fordi det saa ud som om jeg, der jo selv er Universitetsmand, som en slet Fugl beklikkede min egen Rede. Men det er ikke om Studierne men om